

Projekt

z dnia 13 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

Burmistrz

Grzegorz Kubik

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ GMINY RAWICZ**

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Gminy Rawicz na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436) oraz art. 19 ust. 3b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Gminy Rawicz na lata 2026-2030 r., stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Rawicz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

W myśl art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym do wyłącznej właściwości rady gminy należy stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami. Art 19 ust. 3b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju stanowi, że Program rozwoju, a takim jest Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, opracowany przez burmistrza jest przyjmowany przez radę gminy w drodze uchwały.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030 (GPRES) jest dokumentem o charakterze operacyjno-wdrożeniowym. Jest jednocześnie kontynuacją Programu opracowanego na lata 2021-2025. Z tego też względu określone w nowej perspektywie cele niezbędne dla rozwoju ekonomii społecznej w gminie Rawicz są tożsame z poprzednim Programem. Opisany sposób realizacji celów, rezultaty i wskaźniki są skorygowane o doświadczenia w realizacji Programu w latach 2021-2025.

Program zawiera propozycje konkretnych działań, które mają doprowadzić do osiągnięcia zamierzonych celów. Są one jednocześnie zgodne z założeniami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku oraz Wielkopolskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2027. Te Programy są kluczowymi dokumentami programowymi w zakresie planowania działań w obszarze ekonomii społecznej.

Propozycje działań wskazanych w Programie wynikają również z gminnych dokumentów strategicznych. Najważniejszym dokumentem jest Gminna Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2021-2027, w której nakreślono wizję Gminy jaką jest „Miasto i gmina Rawicz liderem wśród średnich samorządów w południowej Wielkopolsce, cechująca się ponadprzeciętnym poziomem życia mieszkańców”. Jednym z dwóch celów strategicznych, dzięki którym wizja może się urzeczywistnić i jest zbieżna z tematem ekonomii społecznej jest cel pod nazwą „Funkcjonalna, zrównoważona i przyjazna przestrzeń do życia, nauki, pracy i wypoczynku”. Projektem strategicznym odpowiadającym jednocześnie GPRES jest wspieranie aktywności i integracji mieszkańców poprzez zwiększenie udziału mieszkańców w życiu społecznym Gminy, zwiększenie liczby organizacji pozarządowych i innych form aktywności społecznej sprzyjającym większej integracji mieszkańców.

Dokument został przygotowany przez Zespół roboczy powołany Zarządzeniem nr 266/2025 Burmistrza Gminy Rawicz z dnia 25 kwietnia 2025 r. w sprawie powołania zespołu do spraw Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030 i poddany konsultacjom społecznym na podstawie Zarządzenia nr 401/2025 Burmistrza Gminy Rawicz z dnia 8 września 2025 roku w sprawie uruchomienia procesu konsultacji społecznych Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030.

GMINNY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ NA LATA 2026- 2030

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Spis treści

Wstęp	2
I. Definicja ekonomii społecznej - model ekonomii społecznej.....	3
II. Kontekst Krajowy, Regionalny i Lokalny Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.....	6
III. Rola samorządu lokalnego w rozwoju ekonomii społecznej.....	8
IV. Rola organizacji społecznych w rozwoju ekonomii społecznej.....	13
V. Ekonomia Społeczna w gminie Rawicz.....	14
1. Charakterystyka PES działających na terenie Gminy Rawicz.....	14
2. System wsparcia PES w Gminie Rawicz.....	16
3. Podsumowanie realizacji GPRES 2021-2025.....	26
4. Analiza SWOT.....	30
VI. Cele i rezultaty Gminnego Programu rozwoju ekonomii społecznej na lata 2026-2030.....	31
VI. Podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań.....	36
VII. Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030.....	37
VIII. Plan finansowy Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030.....	42

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Wstęp

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030 (GPRES) jest dokumentem o charakterze operacyjno-wdrożeniowym. Jest jednocześnie kontynuacją Programu opracowanego na lata 2021-2025. Z tego też względu określone w nowej perspektywie cele niezbędne dla rozwoju ekonomii społecznej w gminie Rawicz są tożsame z poprzednim Programem. Opisany sposób realizacji celów, rezultaty i wskaźniki są skorygowane o doświadczenia w realizacji Programu w latach 2021-2025.

Program zawiera propozycje konkretnych działań, które mają doprowadzić do osiągnięcia zamierzonych celów. Są one jednocześnie zgodne z założeniami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku oraz Wielkopolskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2027. Te Programy są kluczowymi dokumentami programowymi w zakresie planowania działań w obszarze ekonomii społecznej.

Propozycje działań wskazanych w Programie wynikają również z gminnych dokumentów strategicznych. Najważniejszym dokumentem jest Gminna Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2021-2027, w której nakreślono wizję Gminy jaką jest „Miasto i gmina Rawicz liderem wśród średnich samorządów w południowej Wielkopolsce, cechująca się ponadprzeciętnym poziomem życia mieszkańców”. Jednym z dwóch celów strategicznych, dzięki którym wizja może się urzeczywistnić i jest zbieżna z tematem ekonomii społecznej jest cel pod nazwą „Funkcjonalna, zrównoważona i przyjazna przestrzeń do życia, nauki, pracy i wypoczynku”. Projektem strategicznym odpowiadającym jednocześnie GPRES jest wspieranie aktywności i integracji mieszkańców poprzez zwiększenie udziału mieszkańców w życiu społecznym Gminy, zwiększenie liczby organizacji pozarządowych i innych form aktywności społecznej sprzyjającym większej integracji mieszkańców.

Wynika z tego jasno, że Gmina Rawicz dostrzega społeczne wartości dodane wynikające z działalności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej. Poza tym doświadczenie naszej gminy pokazuje coraz większą skuteczność usług społecznych i publicznych realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej. Działalność podmiotów ekonomii społecznej stanowi istotny instrument przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz ograniczaniu bezrobocia.

Wzmocnienie roli sektora ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy Rawicz to wyzwanie i jednocześnie szansa rozwoju dla naszej gminy.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

I. Definicja ekonomii społecznej - model ekonomii społecznej

Ekonomia społeczna to dziedzina gospodarki, która koncentruje się na działalności mającej na celu przede wszystkim realizację celów społecznych, a nie wyłącznie zysków finansowych.

Charakteryzuje się ona promowaniem wartości takich jak solidarność, równość, współpraca oraz odpowiedzialność społeczna. Organizacje działające w ramach ekonomii społecznej dążą do poprawy jakości życia społeczności, w której funkcjonują poprzez tworzenie miejsc pracy, wspieranie integracji społecznej oraz realizację projektów o znaczeniu społecznym.

Zgodnie z określoną w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej definicją ekonomią społeczną określa się sferę aktywności obywatelskiej i społecznej, która przez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego służy integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu. W nieco innym ujęciu ekonomia społeczna – to działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, świadczenia usług społecznych, realizowana w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego oraz innej działalności o charakterze odpłatnym.

W nowoczesnym pojmowaniu ekonomii społecznej ważnym elementem jest nadanie jej wymiaru związanego z ekonomią solidarną, która swoje działania koncentruje wokół wsparcia osób i grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społecznej.

Jednocześnie zgodnie z wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków europejskich i krajowych w sferze ekonomii społecznej działają podmioty ekonomii społecznej, należące do poniższych grup:

1. przedsiębiorstwo społeczne, w tym spółdzielnia socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2025 r., poz. 178);
2. podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
 - CIS i KIS (centrum integracji społecznej, klub integracji społecznej);
 - ZAZ i WTZ (zakład aktywności zawodowej, warsztat terapii zawodowej), o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913 z późn. zm.);

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

3. organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338);
4. podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego, bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:
 - organizacje pozarządowe, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych;
 - spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych, działające w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2024 r. poz. 593);
 - spółki non-profit, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, o ile udział sektora publicznego w spółce wynosi nie więcej niż 50%.

Ekonomia solidarna – to część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Z uwagi na kluczowe znaczenie działalności reintegracyjnej, do podzbioru ekonomii solidarnej zaliczane będą:

- przedsiębiorstwa społeczne (podmioty ekonomii społecznej, które prowadzą działalność gospodarczą lub odpłatną pożytku publicznego, aktywizują zawodowo osoby trudnozatrudnialne, nie prywatyzują zysku lub nadwyżki bilansowej i są zarządzane w sposób partycypacyjny mogą otrzymać status przedsiębiorstwa społecznego),
- spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy oraz spółdzielnie inwalidów i niewidomych,
- zakłady pracy chronionej (ZPCh),
- jednostki reintegracyjne, w tym: - jednostki aktywizujące osoby niepełnosprawne (Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej); - jednostki zatrudnienia socjalnego aktywizujące osoby wykluczone społecznie (Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej).

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Model ekonomii społecznej odnosi się do podejścia gospodarczego, które kładzie nacisk na wartości społeczne, solidarność, zrównoważony rozwój oraz wspieranie lokalnych społeczności. Jest to alternatywa dla tradycyjnych modeli opartych głównie na maksymalizacji zysków i wolnym rynku, skupiająca się na tworzeniu wartości społecznej i poprawie jakości życia uczestników rynku.

Podstawowe elementy modelu ekonomii społecznej to:

1. Podmioty ekonomii społecznej:

- **Spółdzielnie** – organizacje zrzeszające członków w celu wspólnego działania i korzyści.
- **Stowarzyszenia i fundacje** – działające na rzecz dobra wspólnego, często realizujące projekty społeczne.
- **Przedsiębiorstwa społeczne** – firmy, które reinwestują zyski na cele społeczne lub środowiskowe.
- **Inne organizacje non-profit** – które realizują działalność gospodarczą z celami socjalnymi.

2. Cele i wartości:

- Promowanie zatrudnienia i integracji społecznej.
- Wspieranie rozwoju lokalnego i regionalnego.
- Dbłość o środowisko.
- Równość i sprawiedliwość społeczna.

3. Metody działania:

- Współpraca między podmiotami.
- Uczestnictwo społeczności w procesach decyzyjnych.
- Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.

4. Finansowanie:

- Fundusze unijne i krajowe.
- Darowizny, składki członkowskie.
- Dochody z działalności gospodarczej lub z odpłatnej działalności pożytku publicznego.

5. Wpływ na gospodarkę:

- Tworzenie nowych miejsc pracy.
- Wspieranie przedsiębiorczości społecznej.
- Promowanie zrównoważonych praktyk biznesowych.

Model ekonomii społecznej ma na celu tworzenie gospodarki bardziej inkluzywnej (*która zapewnia wszystkim równą szansę na rozwój i uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym. Obejmuje to nie tylko równość w dostępie do zasobów, ale również tworzenie środowisk, w których różni ludzie czują się docenieni i mają możliwość wnoszenia wkładu*), odpornej na kryzysy i skoncentrowanej na wartościach społecznych, co przyczynia się do budowania bardziej sprawiedliwego i zrównoważonego społeczeństwa.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

II. Kontekst Krajowy, Regionalny i Lokalny Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Program rozwoju ekonomii społecznej w Polsce obejmuje trzy główne poziomy działania: krajowy, wojewódzki i gminny, które współpracują, aby wspierać i rozwijać sektory społeczne, przedsiębiorstwa społeczne oraz inicjatywy lokalne.

Poniżej przedstawiony jest kontekst każdego z tych poziomów:

1. Krajowy poziom:

Krajowy program określa najistotniejsze założenia i ramy interwencji współfinansowanej w unijnej perspektywie finansowej 2021-2027 w zakresie Celu Tematycznego CP 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (obszar: włączenie i integracja społeczna), współtworząc wraz z innymi dokumentami o charakterze strategicznym i programowym ramy polityki państwa w zakresie włączenia społecznego. W rozumieniu KPRES ekonomia społeczna jest sferą życia społeczno-gospodarczego, która pozostaje na pograniczu sektora przedsiębiorczości oraz sektora organizacji pozarządowych, niedziałających w celu maksymalizacji zysku. Solidarnościowy wymiar ekonomii społecznej (ekonomia solidarna) realizowany jest przez podmioty ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstwa społeczne, które w ramach swojej działalności przyjmują funkcje tworzenia miejsc pracy w celu aktywizacji oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadczenia usług społecznych. Do najważniejszych działań do realizacji w perspektywie do 2030 r. należy zaliczyć kształtowanie postaw, wartości i zachowań sprzyjających budowaniu wspólnoty, kooperacji, kreatywności, otwartości oraz komunikacji, jak również wzmacnianiu postaw prospołecznych w procesie nauczania.

Podsumowanie KPRES

- Odpowiedzialny za tworzenie ram prawnych, strategii i polityk wspierających rozwój ekonomii społecznej.
- Głównym organem jest Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, które koordynuje działania na poziomie krajowym.
- Programy i fundusze krajowe, takie jak Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej, mają na celu wspieranie rozwoju sektora społecznego na szeroką skalę.
- Promowanie partnerstwa między instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

2. Wojewódzki poziom:

W Wielkopolskim Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2027 czytamy, że system wsparcia ekonomii społecznej opiera się na świadczeniu pomocy w zróżnicowanych formach przez instytucje i organizacje, które działają w tym obszarze. Pomoc osobom w kryzysie socjalnym, podmiotom ekonomii społecznej i przedsiębiorstwom społecznym oraz instytucjom tworzącym system ekonomii społecznej w rozwiązywaniu ich problemów oraz wsparcie w działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji, wymaga nie tylko szerokiej wiedzy i rozbudowanej oferty działań, ale także umiejętności współpracy zarówno z samymi zainteresowanymi, jak i z przedstawicielami instytucji i organizacji działającymi na ich rzecz. Do najważniejszych instytucji wspierających PES zalicza się jednostki samorządu terytorialnego.

Podsumowanie WPRES

- Odpowiada za dostosowanie i realizację krajowych strategii na poziomie województwa.
- Regionalne programy rozwoju ekonomii społecznej wspierają inicjatywy lokalne i promują współpracę między gminami, powiatami i organizacjami społecznymi.
- Wojewódzkie urzędy pracy i inne instytucje regionalne pełnią kluczową rolę w finansowaniu i wsparciu projektów.
- Tworzenie lokalnych sieci i partnerstw, które ułatwiają wymianę doświadczeń i dobrych praktyk.

3. Gminny poziom:

Na poziomie gminnym za system wsparcia ekonomii społecznej odpowiedzialne są samorządy lokalne (gminy i powiaty), które z jednej strony odpowiadają za swoich mieszkańców i zobowiązane są zapewnić wsparcie osobom w kryzysie socjalnym, a z drugiej strony odpowiadają za zaspokojenie potrzeb wszystkich mieszkańców i organizowanie dla nich usług społecznych, które mogą być świadczone przez podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne.

Przedsiębiorstwa społeczne i podmioty ekonomii społecznej z jednej strony realizują ważny aspekt zatrudnieniowy tworząc miejsca pracy dla osób w kryzysie socjalnym, a z drugiej podejmują się realizacji ważnych usług społecznych.

Kluczowym realizatorem zadań Gminy Rawicz w obszarze ekonomii społecznej jest Centrum Usług Społecznych w Rawiczu. Zadania związane ze wspieraniem ekonomii społecznej wpisują się w szerszy zakres zadań związanych z polityką społeczną realizowanych w CUS.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Podsumowanie GPRES

- Najbliższy obywatelom, skupiający się na rozwoju inicjatyw społecznych w społecznościach lokalnych.
- Gminy opracowują własne strategie rozwoju ekonomii społecznej, dostosowane do potrzeb lokalnych mieszkańców. Niniejszy Program jest takim dokumentem.
- Wsparcie organizacji takich jak spółdzielnie, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne, które działają na terenie gminy.
- Organizacja szkoleń, konsultacji i kampanii informacyjnych, które zwiększają świadomość i aktywizują społeczność lokalną.
- Współpraca z innymi podmiotami na poziomie regionalnym i krajowym w celu pozyskania środków i wymiany doświadczeń.

III. Rola samorządu lokalnego w rozwoju ekonomii społecznej

Rola samorządu lokalnego w rozwoju ekonomii społecznej jest kluczowa i wieloaspektowa. Samorządy odgrywają istotną funkcję w kształtowaniu warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorstw społecznych, organizacji pozarządowych oraz inicjatyw oddolnych, które odpowiadają na lokalne potrzeby społeczne i gospodarcze.

Poniżej przedstawione są główne aspekty tej roli:

1. Tworzenie polityk i strategii rozwoju ekonomii społecznej, a jednym z takich dokumentów jest niniejszy Program.
Samorządy mogą opracowywać i wdrażać lokalne strategie wspierające rozwój przedsiębiorstw społecznych, inicjatyw społecznych oraz usług świadczonych na rzecz mieszkańców. Umożliwia to lepsze dostosowanie działań do specyfiki danego regionu.
2. Udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego.
Poprzez dotacje, preferencyjne pożyczki, wsparcie szkoleniowe oraz inkubatory przedsiębiorczości społecznej, samorządy pomagają inicjatywom społecznym w rozwoju i stabilizacji. Dodatkowo mogą tworzyć lokalne fundusze wsparcia lub korzystać z programów unijnych i krajowych.
3. Partnerstwo i współpraca z sektorem społecznym.
Samorządy często współpracują z organizacjami pozarządowymi, fundacjami i społecznościami lokalnymi, co umożliwia realizację wspólnych projektów i inicjatyw na rzecz rozwoju społecznej gospodarki.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

4. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorstw społecznych.
Obejmuje m.in. tworzenie infrastruktury, ułatwienia administracyjne, promowanie idei ekonomii społecznej oraz edukację społeczną na temat jej wartości i potencjału.
5. Podnoszenie świadomości i edukacja społeczna.
Samorządy odgrywają istotną rolę w edukacji społecznej, promując wartości społeczne, solidarność i odpowiedzialność społeczną, co sprzyja rozwojowi kultury przedsiębiorczości społecznej.
6. Monitorowanie i ewaluacja działań.
Dzięki systemom monitorowania i ewaluacji, samorządy mogą oceniać efektywność działań wspierających ekonomię społeczną i wprowadzać konieczne korekty.

Podsumowując, samorząd lokalny jest nie tylko inicjatorem i wspierającym, ale także aktywnym uczestnikiem rozwoju ekonomii społecznej na poziomie lokalnym. Jego działania przyczyniają się do tworzenia miejsc pracy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz budowania społecznej spójności i solidarności.

Ogromnego znaczenia nabiera potrzeba współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych. Współpraca przedsiębiorstw społecznych z samorządami może przyczynić się do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnych, np.: w zakresie infrastruktury gospodarczej czy przestrzennej, wspierania rodziny, przy jednoczesnym ukierunkowaniu strategii rozwoju gminy w oparciu o wartości tożsame z sektorem ekonomii społecznej. Dobra współpraca samorządu lokalnego z sektorem ES powinna odbywać się na zasadzie partnerstwa i wspólnych inicjatyw zarówno urzędniczych, jak i społecznych. Ogromne znaczenie ma także to, by informacja o możliwościach współpracy była powszechnie dostępna, przejrzysta, zrozumiała czyli przekazana prostym językiem. Obszary potencjalnej współpracy przedsiębiorstw społecznych oraz JST to:

- inicjatywy na rzecz powrotu osób na rynek pracy,
- zlecanie realizacji zadań własnych JST.,
- promowanie przedsiębiorstw społecznych.

W tym kontekście rolą samorządu jest inicjowanie postaw obywatelskich, wspieranie w zakładaniu NGO i innych podmiotów ES czy wreszcie wspieranie podejmowanych w tej dziedzinie inicjatyw.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Działania wspierające współpracę samorządu na rzecz organizacji pozarządowych mogą odbywać się także poprzez ogłaszanie konkursów na realizację zadań publicznych (np. świadczenie usług opieki nad osobami starszymi, utrzymanie porządku, dożywianie dzieci w placówkach oświatowych, utrzymanie zieleni) poprzez stosowanie klauzul społecznych w procedurze zamówień publicznych.

Klauzule społeczne

Klauzule społeczne są warunkami realizacji zamówienia kontraktowego w rygorze zamówień publicznych, które pozwalają na realizację celów społecznych, przy czym nie mogą dyskryminować żadnego oferenta. Dzięki zastosowaniu klauzul społecznych można dobierać takich oferentów, którzy przy realizacji zamówienia zagwarantują realizację celów społecznych np.: zamawiający może określić w zamówieniu, że chce by było ono realizowane przez osoby bezrobotne, młodociane w celu przygotowania zawodowego, bezdomnych, osoby niepełnosprawne, uzależnione od alkoholu lub narkotyków po zakończeniu przez nich terapii, chorych psychicznie, zwalnianych z zakładów karnych bądź uchodźców i migrantów. Do najczęściej wskazywanych zadań, które mogą być zlecane przedsiębiorstwom społecznym przez samorząd należą: opieka nad osobami starszymi, opieka nad dziećmi, usługi medyczne, promocja zdrowia, utrzymanie porządku, utrzymanie zieleni, usługi z zakresu sportu, turystyki, kultury, ekologii czy usługi cateringowe.

Promocja

Kolejnym obszarem współdziałania JST z organizacjami pozarządowymi i społecznościami lokalnymi jest wsparcie w promowaniu podmiotów ekonomii społecznej poprzez działania promocyjno-informacyjne, takie jak inicjowanie przez samorządy nawiązywania sieci współpracy pomiędzy różnymi podmiotami, które funkcjonują w realiach gospodarczych, umieszczanie na swoich stronach internetowych informacji o PES, utworzenie bazy PES, wydanie biuletynów, broszur, ulotek, ogłaszanie konkursów na realizację zadań publicznych, organizowanie spotkań dla przedsiębiorstw społecznych oraz organizacji pozarządowych czy promocja PES w prasie i mediach lokalnych.

Poradnictwo

Do działań wspierających wspólną pracę JST i sektora ES można zaliczyć także: tworzenie punktów poradnictwa prawnego, możliwość uzyskania nieodpłatnego wsparcia w zakresie pozyskiwania środków europejskich czy doradztwo w zakresie prowadzenia księgowości, promocji

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

własnej działalności. Samorząd może także nieodpłatnie wynajmować lokale przedsiębiorstwom społecznym.

Edukacja i wiedza

Wielopodmiotowa edukacja jest kolejnym obszarem dla rozwoju ekonomii społecznej. Powinna być skierowana zarówno do JST, PES i biznesu, a zatem do wszystkich uczestników wspólnoty. Podmiotem, do którego w pierwszej kolejności powinna być skierowana jest JST, bowiem szeroki zakres wiedzy w zakresie funkcjonowania PES i możliwościach jakie stwarzają, gwarantuje szybkie jej upowszechnianie - od pracowników JST do przedstawicieli NGO, następnie do ogółu mieszkańców społeczności lokalnej, w końcu do osób, które chciałyby aktywnie działać w kierunku inicjowania nowych PES. Edukacja powinna rozpoczynać się od podstawowych, elementarnych pojęć i zagadnień np.: czym jest ekonomia społeczna, jak założyć spółdzielnię socjalną, pokazywaniu dobrych praktyk podmiotów ES w Polsce i Europie.

Edukacja prowadzona przy udziale biznesu (podmiotów gospodarczych) wspierać będzie PES w kształtowaniu nowoczesnego myślenia o rynku np.: szkolenia w zakresie negocjacji handlowych, marketingu, księgowości.

Bardzo ważna jest edukacja na poziomie szkolnym. Wiedza o ekonomii społecznej powinna być obowiązkowym elementem programu nauczania przedsiębiorczości, powinna być też omawiana w aspekcie funkcjonowania szkolnego doradztwa zawodowego. Samorząd, jako organ prowadzący szkoły podstawowe powinien zapoczątkować działania w tym zakresie już w ostatnich klasach szkół podstawowych.

Partnerstwo

Kolejnym istotnym elementem rozwoju przedsiębiorczości społecznej jest partnerstwo publiczno - społeczne, budowanie lokalnych partnerstw: dwusektorowych (sektor publiczny i obywatelski) i trójsektorowych (sektor publiczny, obywatelski i prywatny). Formuła partnerstwa publiczno-społecznego umożliwia realizację wspólnych przedsięwzięć JST oraz PES na zasadach określonych w umowie. Jest to jeden z warunków dobrego zarządzania wspólnotą lokalną. Relacje wzajemności i zaufania budowane we wspólnocie lokalnej kształtują warunki do nowego sposobu gospodarowania zasobami lokalnymi, zarówno materialnymi, jak i ludzkimi. Partnerstwo podejmuje działania na rzecz identyfikowania i rozwiązywania lokalnych problemów, budowania tożsamości społeczności lokalnej

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

oraz budowania spójnego społecznie środowiska lokalnego, w którym każdy obywatel ma odpowiednie warunki rozwoju osobistego i społecznego. Ich funkcjonowanie opiera się na kilku fundamentalnych zasadach m.in.: suwerenności, pomocniczości, efektywności, jawności, otwartości, długotrwałości funkcjonowania. Partnerzy powinni traktować się równo na każdym etapie realizacji wspólnego przedsięwzięcia. Każdy z nich wnosi w to przedsięwzięcie coś innego, swój wyjątkowy potencjał, właściwy charakterowi danego partnera, np.: JST - doświadczenie, możliwości kadrowe, środki publiczne; PES - wrażliwość, wyjątkowe kompetencje społeczne, umiejętność realnego rozwiązywania konkretnych problemów; przedsiębiorcy - zdolność ekonomicznej analizy, doświadczenie w planowaniu rozwoju oraz realizacji krótko i długoterminowych celów. Są to niepowtarzalne wartości, jakie mogą zaoferować sobie partnerzy pod warunkiem dobrej woli, współpracy i zdolności umiejętnego z nich korzystania. Samorząd, któremu zależy na realnym partnerstwie, musi skutecznie likwidować podział na „my” i „oni”. W partnerstwie wszyscy są współzależni od siebie, a wspólne zaangażowanie w politykę lokalną rozumianą jako służbę publiczną może przynieść pożądane efekty w obszarze rozwoju ES.

Biznes społecznie odpowiedzialny

Włączanie społecznej odpowiedzialności biznesu do ekonomii społecznej nie jest powszechnie stosowane. Istotne z punktu widzenia zaangażowania biznesu w rozwój ekonomii społecznej wydają się koncepcja odpowiedzialnego inwestowania (ang. Responsible Investing) oraz koncepcja Środowisko - Społeczeństwo - Zarządzanie (ang. Environment, Society, Governance, ESG). Koncepcja odpowiedzialnego inwestowania polega na uwzględnianiu aspektów związanych ze środowiskiem, społeczeństwem i ładem korporacyjnym (ESG) w całym procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz w praktykach właścicielskich (*chodzi o to, w jaki sposób jest wypracowywana stopa zwrotu, jakie aktywa w tym uczestniczą oraz jakie projekty są finansowane*).

Podsumowanie

Działania prowadzone przez samorząd lokalny w istotny sposób przyczyniają się do rozwoju ekonomii społecznej, poprzez rozwój lub wzmocnienie sektora pozarządowego, zwiększenie poziomu zaangażowania mieszkańców w życie społeczności lokalnej, kształtowanie nowoczesnego myślenia o strategiach inwestycyjnych na terenie gminy czy wreszcie unowocześnienie systemu pomocy społecznej. Aktywny udział samorządów lokalnych w rozwoju PES skutkuje także budowaniem

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

wizerunku gminy przyjaznej partnerstwom międzysektorowym, budowaniem odpowiedzialnego i zaangażowanego biznesu oraz kształtowaniem poczucia solidarności społecznej.

Włączenie do wspólnej pracy samorządu i instytucji publicznych, przedstawicieli biznesu, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców gwarantuje zrównoważony rozwój tej wspólnoty i jest fundamentem współczesnego społeczeństwa obywatelskiego. Istotnym elementem rozwoju społeczności lokalnej jest kompleksowe zarządzanie zasobami finansowymi, ponieważ celem polityki finansowej samorządu powinno być nie tylko zaspokajanie bieżących potrzeb wspólnoty, zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków bytu, jak najwyższej jakości usług, ale także zapewnienie jej warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju.

IV. Rola organizacji społecznych w rozwoju ekonomii społecznej.

Ekonomia społeczna to działalność gospodarcza zorientowana na byciu użytecznym dla społeczeństwa, skąd wypracowany zysk finansowy, przeznacza się na realizację celów społecznych. Od gospodarki publicznej, różni się tym, że jej podmioty nie są kontrolowane przez administrację publiczną, lecz przez obywateli i organizacje obywatelskie. Działalność organizacji pozarządowych stanowi bazę dla rozwoju społeczności lokalnej, gdyż to one skupiają najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Aktywność, rozeznanie istniejących problemów i elastyczność w działaniu oraz duża wiarygodność w środowisku lokalnym powodują włączanie się coraz to nowych ludzi w działanie na rzecz wspólnoty.

W tym kontekście organizacje społeczne odgrywają kluczową rolę w rozwoju ekonomii społecznej, pełniąc funkcje zarówno społeczne, jak i gospodarcze. Ich działalność koncentruje się na promowaniu wartości takich jak solidarność, współpraca, odpowiedzialność społeczna oraz zrównoważony rozwój, co wpływa na kształtowanie bardziej inkluzywnej i sprawiedliwej gospodarki. To one często inicjują i realizują różne projekty, które mają na celu wspieranie lokalnych społeczności, promowanie wartości takich jak solidarność, współpraca i odpowiedzialność społeczna. Dzięki swojej działalności pomagają tworzyć miejsca pracy, wspierają integrację społeczną i rozwijają lokalne inicjatywy. W skrócie, organizacje społeczne są nie tylko beneficjentami, ale także aktywnymi uczestnikami i motorami zmian w ekonomii społecznej, co czyni je niezwykle ważnym elementem tego ekosystemu.

Główne funkcje organizacji społecznych w tym zakresie obejmują:

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

1. Inicjowanie i realizowanie projektów społecznych i gospodarczych

Organizacje społeczne często prowadzą działania mające na celu rozwiązanie lokalnych problemów społecznych, wspierając m.in. integrację osób wykluczonych, rozwój przedsiębiorczości społecznej czy promowanie zatrudnienia. Ich inicjatywy przyczyniają się do wzrostu aktywności społecznej i ekonomicznej na poziomie lokalnym.

2. Promowanie wartości i zasad ekonomii społecznej

Poprzez edukację i kampanie informacyjne, organizacje te kształtują świadomość społeczną na temat znaczenia ekonomii społecznej, wspierając rozwój przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni, organizacji non-profit oraz innych form działalności opartych na wartościach społecznych.

3. Tworzenie platform współpracy i partnerstw

Organizacje społeczne stanowią ważny element sieci partnerstw pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i społecznym, co umożliwia wymianę doświadczeń, zasobów oraz wspólne realizowanie projektów rozwojowych.

4. Dostarczanie usług społecznych i wsparcia

Wiele organizacji społecznych świadczy usługi na rzecz osób w potrzebie, wspierając ich integrację społeczną i zawodową, co sprzyja włączeniu społecznemu i rozwojowi lokalnych społeczności.

5. Wpływanie na politykę społeczną i gospodarczą

Działalność organizacji społecznych pozwala na kształtowanie polityk publicznych w obszarze ekonomii społecznej poprzez dialog, konsultacje i udział w tworzeniu strategii rozwoju społeczno-gospodarczego.

Podsumowując, organizacje społeczne stanowią fundament rozwoju ekonomii społecznej, wspierając realizację jej celów poprzez działania oparte na solidarności, partycypacji i odpowiedzialności społecznej. Ich rola jest nie tylko wspierająca, ale także aktywnie kształtująca kierunki rozwoju gospodarki opartej na wartościach społecznych i lokalnym zaangażowaniu.

V. Ekonomia Społeczna w gminie Rawicz

1. Charakterystyka PES działających na terenie Gminy Rawicz.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Odnosząc się do katalogu podmiotów ekonomii społecznej wymienionych w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej, największą grupę takich podmiotów w gminie stanowią organizacje pozarządowe – stowarzyszenia i fundacje prowadzące działalność odpłatną i nieodpłatną pożytku publicznego oraz działalność gospodarczą. Poza tymi podmiotami działają 1 spółdzielnia socjalna, 11 kół gospodyń wiejskich. Do niedawna na terenie gminy funkcjonowało Centrum Integracji Społecznej. W okresie funkcjonowania CIS z warsztatu gastronomicznego wytworzyła się spółdzielnia socjalna o profilu gastronomicznym, która działa sprawnie na rynku usług przekształcając się w 2025 roku w przedsiębiorstwo społeczne. Po przekształceniu MGOPS w Centrum Usług Społecznych nisze po CIS wypełniły Kluby Integracji Społecznej. W okresie ostatnich 3 lat powstały na terenach wiejskich kolejne KGW. Nowe uregulowania prawne i możliwości finansowania tych podmiotów ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa spowodowały wzrost zainteresowania mieszkańców wsi, szczególnie kobiet, działalnością społeczną. Uproszczona procedura rejestracji stowarzyszeń zwykłych spowodowała powstanie kolejnych organizacji społecznych.

Podsumowanie

W gminie działa blisko 130 rozpoznanych organizacji społecznych. Liczba ta może nie uwzględniać organizacji do tej pory nieujawnionych. Powodem tego jest fakt, że Gmina nie prowadzi rejestru organizacji. Wskazane niżej dane statystyczne zebrane mogły być jedynie poprzez stałą współpracę Urzędu z tymi organizacjami. Część danych pochodzi z rejestrów i ewidencji prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Rawiczu.

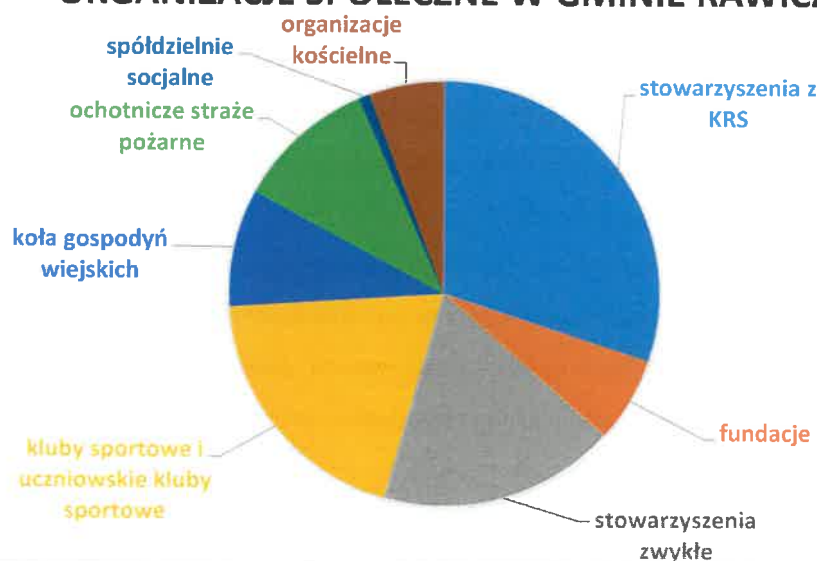
Organizacje społeczne w gminie Rawicz

- stowarzyszenia z KRS – 37
- fundacje - 8
- stowarzyszenia zwykłe – 22
- kluby sportowe i uczniowskie kluby sportowe - 24
- koła gospodyń wiejskich – 11
- ochotnicze straże pożarne – 13
- spółdzielnie socjalne – 1
- organizacje kościelne – 7
- grupy i kluby nieformalne - 6

Przeważająca w gminie Rawicz sfera działalności pożytku publicznego:

- polityka społeczna, pomoc społeczna, zdrowie, w tym profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom, niepełnosprawność, seniorzy, filantropia, migranci
- sport i turystyka,
- kultura i dziedzictwo narodowe,
- ekologia, ochrona środowiska,
- bezpieczeństwo publiczne,

ORGANIZACJE SPOŁECZNE W GMINIE RAWICZ

2. System wsparcia PES w Gminie Rawicz.

Najważniejszym dokumentem regulującym wsparcie trzeciego sektora jest roczny Programy Współpracy Gminy Rawicz z organizacjami pozarządowymi. Od 2024 r. obowiązuje również Wieloletni Program Współpracy na lata 2025-2027. O ile Wieloletni Program wyznacza kierunki współpracy na lata 2024-2027 oraz określa ramy współdziałania, a także w perspektywie kilkuletniej rozwijanie określonych obszarów działalności społecznej, to roczny program przede wszystkim określa priorytetowe zadania własne samorządu, które są realizowane przy współpracy z organizacjami pozarządowymi. W programie opisane zostały formy wsparcia finansowe i pozafinansowe.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Wsparcie finansowe polega na zleceniu organizacjom pozarządowym realizacji konkretnych zadań publicznych wraz z przekazaniem dotacji. Zlecenie może przyjąć formę wsparcia czyli dofinansowania zadania ze strony samorządu i konieczności zaangażowania przez organizację środków pochodzących z innych źródeł lub powierzenia czyli przekazania na realizację zadania 100% kosztów danego zadania.

Najczęstszą stosowaną w gminie Rawicz formą wsparcia finansowego jest wspieranie realizacji zadań realizowanych przez organizacje. Spowodowane jest to głównie tym, że większość organizacji tak naprawdę realizuje własne cele określone w swoich statutach wpisując się jednocześnie w nakreślone w Rocznym Programie Współpracy zadania własne samorządu. Przykładem może być chociażby sport, gdzie samorząd nie określa ściśle w jaki sposób i poprzez jakie konkretne działania ma być zrealizowane zadanie własne gminy z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. To kluby w swoich ofertach proponują działania w konkretnych dyscyplinach sportu. Samorząd nie rozstrzyga tego czy lepiej zadanie własne będzie realizowane poprzez piłkę nożną, koszykówkę czy też pływanie. Poza tym poprzez niepełne finansowanie samorząd wywołuje konieczność poszukiwania przez stowarzyszenia innych źródeł finansowania zarówno ze środków publicznych jak i prywatnych. Takie podejście ma zmobilizować trzeci sektor do aktywności, większej samodyscypliny, rozwoju i profesjonalizacji działań, a także zachęcić do zawiązywania partnerstw, w tym biznesowych z miejscowymi przedsiębiorcami.

Powierzenie zadania z przekazaniem całości środków na dane działanie ma miejsce wtedy gdy urząd lub jednostka podległa zdecyduje się przekazać pełne uprawnienia i kompetencje do realizacji konkretnego zadania organizacji. Przykładem może być zlecenie realizacji zadania do tej pory wykonywanego przez dany wydział urzędu lub jednostkę podległą.

Priorytetowe zadania Gminy zawarte w Rocznym Programie Współpracy wypracowywane są podczas konsultacji społecznych. Konsultacje mają za zadanie przede wszystkim tak dobrać zadanie, aby z jednej strony było ono zadaniem własnym samorządu, a z drugiej strony odpowiadało celom statutowym funkcjonujących na terenie gminy organizacji. Pozwala to uniknąć sytuacji gdy samorząd proponuje do wykonania dane zadanie, ale nie ma organizacji, która podjęłaby się jego realizacji lub jego realizacja przez organizację jest niemożliwa z przyczyn formalno-prawnych.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

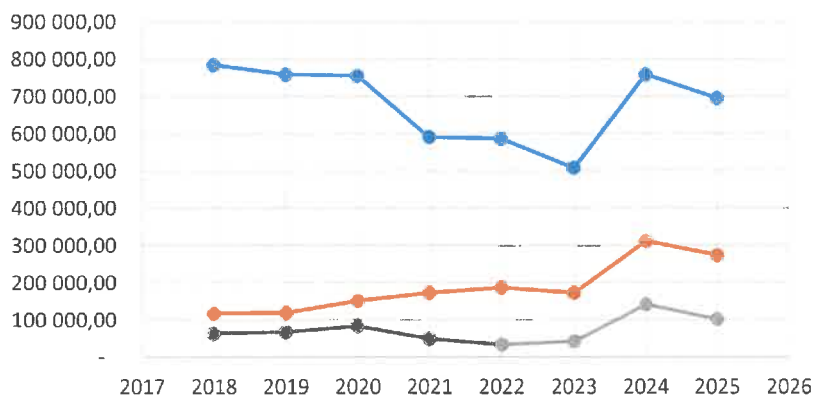

Poniżej przedstawione są wybrane dane statystyczne z lat 2018-2025. Zastrzec należy, że rok 2025, a więc rok, w którym sporządzany jest obecny GPRES nie został zamknięty, a dane z bieżącego roku podawane są z czerwca 2025.

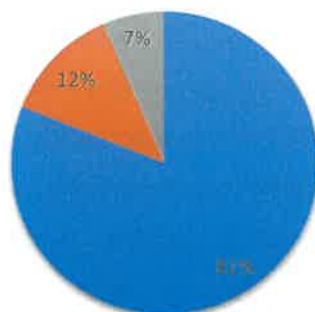
Naszą analizę rozpoczynamy od 2018 roku kiedy to Program współpracy dysponował blisko 1 mln złotych. Z postulatami o przeznaczeniu wskazanej wyżej kwoty wnioskowała do Burmistrza Rawicko Gminna Rada Działalności Pożytku Publicznego. Ten stan utrzymał się w roku 2019 i miał się utrzymać w 2020 kiedy plan zapisany w Programie Współpracy przewidywał zaangażowanie 1.030.000 zł. Niestety okres 2020-2021 to lockdown związany z pandemią COVID-19. Najbardziej restrykcyjne okresy obejmowały zamknięcie wielu obiektów, ograniczenia w przemieszczaniu się, zakaz organizowania spotkań i wydarzeń. Stąd też nastąpił znaczny spadek możliwości działań stowarzyszeń skutkujący rezygnacją z realizacji zadań (rezygnacja z 18 zadań). W owym czasie zanotowano spadek środków przeznaczonych na dotacje dla stowarzyszeń o kwotę blisko 200.000 zł w porównaniu z rokiem 2019. W 2020 r. przeznaczono nieco ponad 750.000 zł, a w 2021 r. 814.500 złotych. Sytuacja w latach 2022-2023 nie poprawiła się. Tym razem kryzys finansowy dotknął samorządy. Gminy odczuwały jeszcze skutki pandemii. Jednocześnie znacznie spadły udziały samorządu w podatku dochodowym PIT. Do tego między innymi w wyniku wybuchu w 2022 r. wojny w Ukrainie wzrosły ceny towarów i usług. Znacznie wzrosły ceny energii, a inflacja utrzymywała się na poziomie dwucyfrowym. Obniżenie możliwości dotowania zadań przez samorząd nałożył się na zwiększone koszty działalności statutowej stowarzyszeń. Dwa następujące po sobie kryzysy, lata pandemiczne i zmniejszenie dochodów samorządu połączone z inflacją były okresem ciężkim, który musiały przejść wspólnie samorządy i organizacje. Poprawa finansów Gminy nastąpiła w 2024 r. i 2025 r. To spowodowało, że kwota przeznaczona na wsparcie działań organizacji pozarządowych znowu mogła wrócić do spodziewanej kwoty 1 mln złotych (2024 było nawet 1 mln 200 tys. złotych, 2025 – nieco ponad 1 mln złotych). Analizując cały okres 2018-2025 trzeba przyznać, że na stabilność sytuacji finansowej samorządów oraz organizacji mają wpływ przede wszystkim wahnięcia sytuacji zewnętrznej, co najmniej w skali ogólnopolskiej, a nawet tej globalnej.

Poniżej przedstawione są wykresy, w których zostały przedstawione wysokości dotacji i liczby zadań publicznych w latach 2018-2025. Dla lepszego zobrazowania zadania publiczne zostały pogrupowane w trzy duże podzbiory – (sport i turystyka kolor niebieski), (kultura, ekologia, współpraca międzynarodowa, migranci kolor pomarańczowy), (pomoc społeczna, polityka społeczna, zdrowie, profilaktyka kolor szary).

Wysokość dotacji w latach 2019-2025

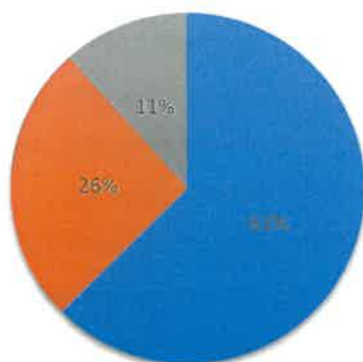

Podział środków finansowych 2018 r.

■ 1 ■ 2 ■ 3

Podział środków finansowych 2024 r.

Z powyższych wykresów wynika, że kryzys finansowy najbardziej dotknął obszar sportu co wydaje się właściwe ponieważ do tego obszaru kierowane są największe środki. Porównując lata 2018 i 2024

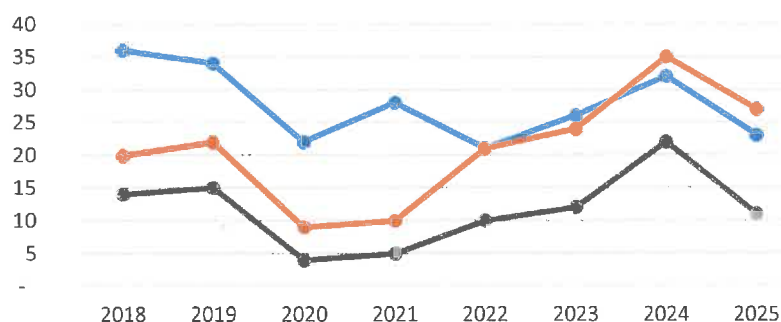
Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

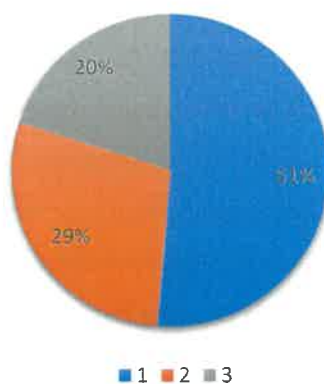
zaobserwować można stały wzrost środków w obszarze kultury i pomocy społecznej. Szczególnie w kulturze obserwuje się wartości dodatnie nawet w okresie pandemicznym.

W jakim stopniu wysokość środków przeznaczonych dla organizacji ma wpływ na liczbę realizowanych zadań pokazują kolejne tabele. Analizując 2018 i 2019 rok 1 mln złotych zapewnia realizację ok. 70 zadań. Jak już wspomniano wyżej analogicznie do spadku zanotowanego w latach 2020-2021 roku zarówno spadek wysokości dotacji jak i liczby realizowanych zadań spowodowany był sytuacją pandemiczną więc nie jest miarodajny. W tym okresie nie było możliwości realizowania działań z uwagi na ogłoszoną sytuację pandemiczną. Wiązało się to bezpośrednio z mniejszymi wydatkami z budżetu gminy. Kolejne lata pokazują, że nie zawsze spadek wysokości dotacji przekłada się na spadek liczby zadań. Przykładem jest rok 2023, gdzie zanotowano najniższy poziom dotacji, natomiast liczba zrealizowanych zadań w każdym podzbiorze wzrosła. Te były większe od poprzedniego roku o 10. Powodem może być fakt, że organizacje dostosowały się do panujących w poprzednich latach warunków finansowych i proponowały zadania z większym wkładem własnym lub finansowanych ze środków z innych źródeł zewnętrznych, a co za tym idzie z mniejszym zaangażowaniem środków gminnych. O ile obniżenie kwoty dotacji nie ma, jak można było się spodziewać, większego wpływu na liczbę zadań, to już zwiększenie dotacji dużo powyżej ustalonego progu 1 mln złotych przekłada się na wzrost liczby realizowanych działań, ale też do pewnego poziomu. W przypadku podzbioru sport i turystyka osiągnięty został pewien pułap liczby zadań, które środowisko sportowe może zrealizować w ciągu roku. W 2024 r. a więc w roku z najwyższą kwotą dotacji na poziomie 1 mln 200 tys. złotych zanotowano 90 zadań, o 20 więcej niż w latach 2018 i 2019, natomiast wzrost dotyczył tylko podzbioru kultura oraz podzbioru pomoc społeczna. Natomiast podzbiór sport i turystyka zatrzymał się na poziomie porównywalnym z latami 2018-2019. Nie wiadomo zatem na jakiej liczbie zadań osiągnięty zostałby pułap w dziale kultura i pomoc społeczna. Na moment pisania Programu kwota przeznaczona na realizację zadań w 2025 roku to nieco powyżej 1 mln złotych. Liczba realizowanych obecnie zadań to 63. Można stwierdzić, że powrót finansowania zadań do poziomu 1 mln złotych pozwala na realizację blisko 70 zadań. Sytuację warto obserwować przez kolejny okres obowiązywania GPRES w latach 2026-2030. Jeżeli tendencja będzie się utrzymywać można zaryzykować stwierdzenie, że każde kolejne 100 tys. zł w dół lub w górę 1 mln przekłada się na realizację o 10 mniej lub więcej zadań publicznych, a średnia kwota na dofinansowanie realizacji zadań wynosi 10.000 zł.

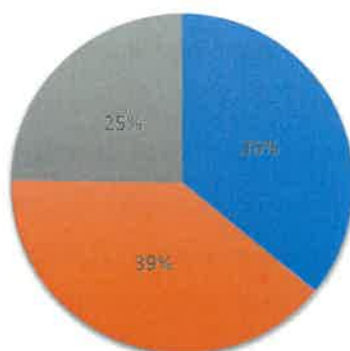
Liczba zadań w latach 2018-2025

Liczba zadań 2018 r.

Liczba zadań w 2024 r.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Usługi społeczne w gminie Rawicz – dodatkowe środki CUS Rawicz dla stowarzyszeń

Postanowiliśmy odrębnie potraktować temat środków, których dysponentem jest Centrum Usług Społecznych w Rawiczu. Powodem wydzielenia powyższego działu jest fakt, że środki przeznaczone są na konkretne działania, których realizacja odbywa się w wyznaczonych ramach czasowych, do tego ze środków zewnętrznych. Z tego też względu tych środków nie można sumować ze środkami wskazanymi w rocznym programie współpracy, o których pisaliśmy we wcześniejszych rozdziałach. W latach 2021-2023 realizowany był program usług społecznych. Finansowanie programu pochodziło ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego z programu Wiedza, Edukacja, Rozwój. W ramach trzyletniego programu zrealizowano działania z zakresu wspierania rodziny, wspierania osób z niepełnosprawnościami oraz z zakresu pobudzania aktywności obywatelskiej.

Łączna kwota przeznaczona na realizację 6 zadań wyniosła łącznie 733 800 zł.

Zakres wsparcia	Przyznana dotacja 2021	Przyznana dotacja 2022	Przyznana dotacja 2023
Usługa z zakresu wspierania rodziny – Lokalny Klub Rodziny	87 300	116 400	87 300
Usługa z zakresu wspierania rodziny – Akademia Dzieci i Młodzieży	12 780	17 040	12 780
Usługa z zakresu wspierania rodziny – Klub Aktywności Lokalnej	27 000	36 000	27 000
Usługa z zakresu pobudzania aktywności obywatelskiej – Punkt Edukacji Obywatelskiej	10 800	14 400	10 800
Usługa z zakresu pobudzania aktywności obywatelskiej – Akademia Życia	37 260	49 680	37 260
Usługa z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	45 000	60 000	45 000

Narzędzia partycypacji obywatelskiej

Narzędzia partycypacji obywatelskiej to różnorodne metody i formy zaangażowania mieszkańców w procesy decyzyjne na poziomie lokalnym, regionalnym czy krajowym. Ich celem jest zwiększenie udziału obywateli w kształtowaniu polityk, planów i działań publicznych. Do wykorzystywanych w gminie Rawicz narzędzi partycypacji należą:

1. **Konsultacje społeczne** – zbieranie opinii i sugestii od mieszkańców na temat projektów, planów czy decyzji publicznych, m.in. plany zagospodarowania przestrzennego, konsultacje programu współpracy, polityk i strategii rozwojowych w gminie Rawicz.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

2. **Budżet obywatelski** – umożliwienie mieszkańcom zgłaszania i głosowania na projekty do realizacji z części budżetu miasta lub gminy.
3. **Współtworzenie lokalnych strategii i planów** – udział obywateli w opracowywaniu dokumentów rozwojowych, m.in. Gminna Strategia Zrównoważonego Rozwoju, Gminny Program Rewitalizacji.
4. **Spotkania i debaty publiczne** – otwarte dyskusje, podczas których mieszkańcy mogą wypowiedzieć się na tematy istotne dla społeczności.
5. **Forum internetowe i platformy cyfrowe** – narzędzia online umożliwiające dialog, zgłaszanie pomysłów, ankietowanie i głosowanie.
6. **Komitety i rady obywatelskie** – stałe ciała reprezentujące interesy mieszkańców w różnych dziedzinach, m.in. Gminna Rawicka Rada Sportu, Gminna Rawicka Rada Działalności Pożytku Publicznego.
7. **Akcje obywatelskie i petycje** – formy wyrażania opinii i żądań wobec władz.
8. **Warsztaty i szkolenia** – edukacja obywatelska, zwiększająca kompetencje i świadomość mieszkańców, m.in. „Kawiarenka NGO”
9. **Projekty sąsiedzkie i inicjatywy lokalne** – samodzielne działania społeczności w zakresie poprawy przestrzeni, bezpieczeństwa czy integracji.

Wszystkie te narzędzia mają na celu zwiększenie transparentności, legitymizację decyzji oraz wzmacnianie dialogu pomiędzy władzami a obywatelami. Spośród wskazanych wyżej narzędzi wybraliśmy niektóre z nich do szerszego opisanie.

Budżet Obywatelski (BO) i Inicjatywa Lokalna (IL) – dwa narzędzia partycypacji obywatelskiej

Budżet Obywatelski (BO) i Inicjatywa Lokalna (IL) to dwa narzędzia, które pozwalają mieszkańcom uczestniczyć w kształtowaniu otoczenia. Choć oba rozwiązania mają wspólny cel – wzmocnienie współpracy obywateli z samorządem – ich mechanizmy działania oraz poziom zaangażowania społeczności znacząco się różnią.

Inicjatywa lokalna (IL)

Ważnym narzędziem finansowym, który może wesprzeć projekty społeczne jest utworzony w 2015 fundusz inicjatyw lokalnych. Ogólne zasady wsparcia inicjatyw lokalnych wynikają z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i uszczegółowione są przez uchwałę Rady Miejskiej Gminy Rawicz. Z każdym rokiem budżet na realizację zadań w ramach inicjatyw lokalnych wzrastał i w 2019 roku wynosił 250.000 zł. Założeniem tego narzędzia jest wspieranie małych inwestycji, które poprawiać mają jakość i komfort życia małych społeczności: osiedli i wsi. Zadania proponowane mogą być przez mieszkańców gminy, a więc nie tylko sformalizowanych grup, ale na

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

przykład mieszkańców ulicy, osiedla lub wsi. Od początku funkcjonowania inicjatywy lokalnej udało się przeprowadzić 35 inicjatyw. Ważnym elementem tego narzędzia jest bezpośredni udział inicjatorów w realizacji przedsięwzięcia. Pozwala to umocnić wśród lokalnej społeczności poczucie sprawczości czyli bezpośredniego wpływu na kreowanie najbliższego otoczenia i jednocześnie przynależności do społeczności. Inicjatywa lokalna w latach 2020-2024 została zawieszona. Wpływ na to miała wspomniana wcześniej sytuacja finansowa samorządu. Ponowne uruchomienie tego narzędzia współpracy z mieszkańcami nastąpiło w 2025 roku.

Budżet obywatelski

Budżet Obywatelski, zwany również partycypacyjnym, jest demokratycznym procesem, w ramach którego mieszkańcy współdecydują o wydatkach publicznych w gminie w perspektywie kolejnego roku budżetowego. W skrócie oznacza to, że:

- mieszkańcy zgłaszają propozycje projektów do budżetu, które następnie są analizowane pod kątem możliwości realizacji;
- propozycje projektów, które pomyślnie przeszły weryfikację poddaje się pod powszechne i bezpośrednie głosowanie;
- w efekcie, najwyżej ocenione lub najczęściej wskazywane propozycje projektów przeznacza się do realizacji - wpisując je do budżetu.

Projekty finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Gminy Rawicz powinny należeć do zadań własnych gminy i mogą dotyczyć terenów i obiektów stanowiących własność Gminy Rawicz. To narzędzie z przyczyn problemów finansowych zostało wstrzymane i do tej pory nie zostało ponownie uruchomione.

Fundusz sołecki

Są to pieniądze w budżecie gminy zagwarantowane dla sołectwa na wykonanie przedsięwzięć służących poprawie warunków życia mieszkańców. O wydzieleniu z budżetu gminy środków na fundusz sołecki decyduje rada gminy. Ilość pieniędzy dla sołectwa jest uzależniona od zamożności gminy. W 2020 roku wysokość środków wyniosła 477.717,70 zł. W 2021 roku kwota ta miała wynieść ponad 500 tys. zł. Gmina Rawicz zalicza się w tym zakresie do gmin mniej zamożnych i mieści się w skali zwrotu w grupie 40%. za 2020 r. Burmistrz corocznie do 31 lipca jest zobowiązany

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

poinformować sołtysów o wysokości środków, które będą do wykorzystania przez dane sołectwo w następnym roku budżetowym.

Korzyścią dla gminy są dodatkowe pieniądze z budżetu państwa, które w przypadku nie utworzenia funduszu nie przysługują. Dodatkowe środki wynoszą odpowiednio: 20, 30 lub 40 % wykonanych wydatków. Najwyższe dofinansowanie otrzymują gminy o najniższych dochodach, zaś najmniejsze – gminy najbogatsze. Gmina Rawicz zalicza się do gmin o niższych dochodach i stąd mieści się w najwyższej stopie zwrotu. Minister właściwy do spraw administracji publicznej monitoruje wykorzystanie limitu wydatków z budżetu państwa części wydatków gmin wykonanych w ramach funduszu sołeckiego, będących skutkiem finansowym ustawy oraz wdraża mechanizm korygujący w przypadku zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków. Oznacza to, że skala zwrotu poniesionych wydatków co roku się zmniejsza. Za 2020 rok był to około 26 % zwrotu zamiast wskazanych 40%.

Pieniądze z funduszu sołeckiego można przeznaczyć na realizację tych zadań gminy, które będą służyły poprawie życia mieszkańców danego sołectwa, a także na usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Jeżeli mieszkańcy danej wsi uznają, że warto np.:

- zbudować lub wyremontować plac zabaw dla dzieci,
- naprawić chodniki,
- zadbać o porządek we wsi (np. postawić kosze na śmieci),
- posadzić drzewa, krzewy,
- wyremontować wiatę przystankową,
- wyremontować, zbudować lub doposażyć świetlicę wiejską,
- zorganizować imprezę integracyjną,

to na ten właśnie cel mogą przeznaczyć środki. To co dane sołectwo może faktycznie zrobić, zależy od wysokości środków finansowych, które są w jego dyspozycji. O wysokości środków decyduje liczba mieszkańców danego sołectwa.

Wsparcie pozafinansowe

Ideą tej formy wsparcia jest wzmocnienie trzeciego sektora i podkreślenie jego roli w tworzeniu polityk i strategii określających kierunki rozwoju społeczności lokalnej, współtworzenie warunków do rozwoju lokalnego i w końcu współpraca w realizacji działań zmierzających do rozwoju lokalnego. Aby ta współpraca miała się udać niezbędne są odpowiednie warunki oraz narzędzia i mechanizmy.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Od 2024 roku podmioty ekonomii społecznej działające na terenie gminy Rawicz mogą skorzystać ze wsparcia oferowanego przez Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej (CWES) utworzonego i prowadzonego przez Centrum Usług Społecznych.

CWES oferuje bezpłatne doradztwa z zakresu m.in.:

- pozyskiwania środków na działalność organizacji pozarządowych;
- przygotowania i rozliczania ofert na realizację zadań publicznych;
- przygotowania wniosku o dofinansowanie w ramach ogłoszonych konkursów zewnętrznych;
- zarządzania wolontariuszami w organizacji;
- wsparcia konsultacyjnego z zakresu zakładania i prowadzenia fundacji/stowarzyszenia, poradnictwo księgowe, prawne oraz inne porady specjalistyczne dla organizacji pozarządowych.

CWES prócz wsparcia doradczego oferuje także przestrzeń na spotkania członków organizacji, uzyskanie adresu siedziby i działalność administracyjną stowarzyszeń.

3. Podsumowanie realizacji GPRES 2021-2025

PRIORYTET I Budowanie wsparcia dla ekonomii społecznej	
Rezultaty priorytetu	Stopień wykonania
Wzrost wiedzy, rozwój systemów informacji o ekonomii społecznej mieszkańców gminy.	2021 - zaktualizowano bazę podmiotów ekonomii społecznej, promowano działania Lokalnego Centrum Wolontariatu oraz działania partnerskie. Odbywały się spotkania informacyjno - edukacyjne dotyczące oferty usług społecznych. Informowano NGO o dostępnych konkursach oraz możliwości składania ofert na realizację zadań publicznych. Prowadzono Punkt Wsparcia NGO przy UMG Rawicz. 2022 - promowano działania Lokalnego Centrum Wolontariatu oraz działania partnerskie. Obywały się regularne spotkania robocze Partnerstwa na rzecz integracji i wspierania rozwoju wspólnoty samorządowej gminy Rawicz. Informowano NGO o dostępnych konkursach poprzez wydawanie newslettera oraz comiesięcznych dyżurów w CUS w Rawiczu. 2023 – kontynuowano promocję działań Lokalnego Centrum Wolontariatu i działania partnerskie. Odbyło się 11 spotkań roboczych Partnerstwa na rzecz integracji i wspierania rozwoju wspólnoty samorządowej gminy Rawicz. Odbywały się spotkania informacyjne z zakresu partycypacji obywatelskiej w formie Drzwi Otwartych w CWES, dyżury informacyjne dla mieszkańców zainteresowanych działaniami w sektorze pozarządowym, otwarte spotkania dla wolontariuszy oraz kandydatów na wolontariuszy, na których omawiano zagadnienia związane z działaniami wolontariackimi. Odbył się cykl szkoleń dla placówek oświatowych z tematyki „ABC wolontariatu”, podczas których

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

	omawiano możliwość współpracy z PES. Przeprowadzono kampanię informacyjną promującą podejmowanie aktywności w społeczności lokalnej. 2024 - kontynuowano promocję działań Lokalnego Centrum Wolontariatu oraz działania partnerskie. Odbyło się 11 spotkań roboczych Partnerstwa na rzecz integracji i wspierania rozwoju wspólnoty samorządowej gminy Rawicz. Odbywały się spotkania informacyjne z zakresu partycypacji obywatelskiej w formie Drzwi Otwartych w CWES, dyżury informacyjne dla mieszkańców zainteresowanych działaniami w sektorze pozarządowym, otwarte spotkania dla wolontariuszy oraz kandydatów na wolontariuszy, na których omawiano zagadnienia związane z działaniami wolontariackimi. Odbył się cykl szkoleń dla placówek oświatowych z tematyki „ABC wolontariatu”, podczas których omawiano możliwość współpracy z PES. Przeprowadzono kampanię informacyjną promującą podejmowanie aktywności w społeczności lokalnej.
Zwiększenie wiedzy NGO w zakresie ekonomii społecznej.	2021 - prowadzono spotkania na temat ekonomii społecznej i spotkanie edukacyjne nt. tworzenia PES (w tym spółdzielni socjalnych). Prowadzono Punkt Wsparcia Ekonomii Społecznej w CUS i Punkt Wsparcia NGO w UMG Rawicz. Przeprowadzono szkolenia dla wolontariuszy, na których omawiano zagadnienia związane z działaniami wolontariackimi w PES. 2022 - prowadzono Punkt Wsparcia Ekonomii Społecznej w CUS i Punkt Wsparcia NGO w UMG Rawicz. Przeprowadzono 3 otwarte szkolenia dla wolontariuszy oraz kandydatów na wolontariuszy, na których omawiano zagadnienia związane z działaniami wolontariackimi w PES. Odbył się cykl szkoleń dla placówek oświatowych z tematyki „ABC wolontariatu”, podczas których omawiano możliwość współpracy z PES. 2023 – prowadzono Punkt Wsparcia Ekonomii Społecznej w CUS, a od czerwca 2023 r. Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej w Rawiczu oraz do czerwca 2023 Punkt Wsparcia NGO w UMG Rawicz. Na bieżąco informowano NGO o dostępnych konkursach poprzez wydanie Newslettera oraz organizowanie spotkań pn. „Wtorki z funduszami dla NGO”. Odbywały się dyżury w CWES i szkolenia dla NGO. 2024 - prowadzenie Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej w Rawiczu. Informowano NGO o dostępnych konkursach poprzez wydanie Newslettera oraz organizowanie spotkań pn. „Kawiarenka NGO”, dyżury w CWES i szkolenia dla NGO.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Zwiększenie skali i efektywności współpracy PES z JST i biznesem.

2021 – podpisano Porozumienie Partnerskie na rzecz Integracji i Wspierania Rozwoju Wspólnoty Samorządowej Gminy Rawicz i 8 porozumień międzysektorowych mających na celu nawiązanie współpracy w zakresie rozwoju i koordynacji usług społecznych adresowanych do mieszkańców gminy Rawicz z Rawicką Biblioteką Publiczną, Powiatowym Urzędem Pracy, Zespołem Szkół im. Jana Pawła II w Rawiczu, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Domem Kultury w Rawiczu, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Rawiczu, Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i ustawicznego w Rawiczu, Muzeum Ziemi Rawickiej. Podnoszenie efektywności współpracy PES z JST odbywało się poprzez m.in.: inicjowanie i realizowanie wspólnych przedsięwzięć, wsparcie lokalowe, wsparcie merytoryczne, budowanie partnerstwa oraz organizowanie spotkań podmiotów ekonomii społecznej, JST i biznesu. Odbywała się współpraca w zakresie organizacji działań wolontariackich prowadzonych przez Lokalne Centrum Wolontariat z przedsiębiorstwami: Chata Polska, Restauracja Brewicz, Spółdzielnia Socjalna SMAK-BISTRO, Cukiernia JOKER.

2022 - nadal funkcjonowały podpisane porozumienia: Porozumienie Partnerskie na rzecz Integracji i Wspierania Rozwoju Wspólnoty Samorządowej Gminy Rawicz i 8 porozumień międzysektorowych, w ramach których nawiązana została współpraca w zakresie rozwoju i koordynacji usług społecznych adresowanych do mieszkańców gminy Rawicz z: Rawicką Biblioteką Publiczną, Powiatowym Urzędem Pracy, Zespołem Szkół im. Jana Pawła II w Rawiczu, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Domem Kultury w Rawiczu, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Rawiczu, Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i ustawicznego w Rawiczu, Muzeum Ziemi Rawickiej. Podnoszenie efektywności współpracy PES z JST odbywało się poprzez m.in.: inicjowanie i realizowanie wspólnych przedsięwzięć, wsparcie lokalowe, wsparcie merytoryczne, budowanie partnerstwa oraz organizowanie spotkań podmiotów ekonomii społecznej, JST i biznesu. Odbywała się współpraca w zakresie organizacji działań wolontariackich prowadzonych przez Lokalne Centrum Wolontariat z przedsiębiorstwami: Restauracja Brewicz, Pracownia ANTULA, Cukiernia JOKER.

2023 - nadal funkcjonują podpisane porozumienia: Porozumienie Partnerskie na rzecz Integracji i Wspierania Rozwoju Wspólnoty Samorządowej Gminy Rawicz i 8 porozumień międzysektorowych w ramach których nawiązana została współpraca w zakresie rozwoju i koordynacji usług społecznych adresowanych do mieszkańców gminy Rawicz z Rawicką Biblioteką Publiczną, Powiatowym Urzędem Pracy, Zespołem Szkół im. Jana Pawła II w Rawiczu, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Domem Kultury w Rawiczu, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Rawiczu, Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i ustawicznego w Rawiczu, Muzeum Ziemi Rawickiej. Podpisano nowe porozumienia międzysektorowe z I Liceum Ogólnokształcące w Rawiczu i Zakładem Karnym w Rawiczu. Podnoszenie efektywności współpracy PES z JST odbywało się poprzez m.in.: inicjowanie i realizowanie wspólnych przedsięwzięć, wsparcie lokalowe, wsparcie

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

	merytoryczne, budowanie partnerstwa oraz organizowanie spotkań podmiotów ekonomii społecznej, JST i biznesu. Odbывała się współpraca w zakresie organizacji działań wolontariackich prowadzonych przez Lokalne Centrum Wolontariat z przedsiębiorstwami: Restauracja Brewicz, Cukiernia JOKER, Fermy Drobiu WOŹNIAK. 2024 - nadal funkcjonuje Porozumienie Partnerskie na rzecz Integracji i Wspierania Rozwoju Wspólnoty Samorządowej Gminy Rawicz. Wzrosła do 15 liczba porozumień międzysektorowych, w ramach których nawiązana została współpraca w zakresie rozwoju i koordynacji usług społecznych adresowanych do mieszkańców gminy Rawicz z: Rawicką Biblioteką Publiczną, Powiatowym Urzędem Pracy, Zespołem Szkół im. Jana Pawła II w Rawiczu, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Domem Kultury w Rawiczu, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Rawiczu, Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i ustawicznego w Rawiczu, Muzeum Ziemi Rawickiej, Zakładem Karnym w Rawiczu, Zakładem Usług Komunalnych w Rawiczu, Uczelnią Korczaka, Gabinetem Psychologicznym Agnieszka Pierzchała, Środowiskowym Domem Samopomocy w Rawiczu, Uniwersytetem Zielonogórskim, NZOZ Ośrodkiem pielęgniarstwa „Nurse-med” Beata Wojciechowska. Podnoszenie efektywności współpracy PES z JST odbywało się poprzez m.in.: inicjowanie i realizowanie wspólnych przedsięwzięć, wsparcie lokalowe, wsparcie merytoryczne, budowanie partnerstwa oraz organizowanie spotkań podmiotów ekonomii społecznej, JST i biznesu, współpracę w zakresie organizacji działań wolontariackich prowadzonych przez Lokalne Centrum Wolontariat z przedsiębiorstwami: Restauracja Brewicz, Cukiernia JOKER.
PRIORYTET II Rozwój działalności PES oraz tworzenie nowych	
Zwiększenie liczby podmiotów ekonomii społecznej.	2021-2024 - promowano i wspierano istniejące podmioty ekonomii społecznej oraz inicjatywy zmierzające do ich utworzenia. Wspierano merytorycznie i prowadzono doradztwo przy tworzeniu nowych podmiotów: „Rawickie Loty”, Stowarzyszenie „Ariadna”, KGW i stowarzyszenia zwykle poprzez przygotowanie niezbędnej dokumentacji i wniosku z załącznikami do KRS. Aktywizowano społeczność lokalną i liderów lokalnych do działań ekonomii społecznej poprzez spotkania i warsztaty.
Usamodzielnienie się podmiotów ekonomii społecznej i podniesienie jakości działań.	2021-2024 - wspierano rozwój działających podmiotów ekonomii społecznej poprzez doradztwo i wsparcie merytoryczne. Wspierano podmioty ekonomii społecznej poprzez zlecanie usług w drodze konkursów ofert na świadczenie usług społecznych zgodnie z przyjętym Programem Usług Społecznych w Gminie Rawicz oraz innych usług społecznych w Gminie, a także poprzez zakup usług i produktów od PES.
PRIORYTET III Poprawa poziomu koordynacji ekonomii społecznej w Gminie Rawicz	
Zwiększenie wiedzy na temat źródeł finansowania	2021 – podejmowano działania informacyjne Punktu Wsparcia Ekonomii nt. możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych. Wspierano lokalne organizacje oraz grupy nieformalne w zakresie doradztwa przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie zadań w konkursach (KGW). Wsparciem objęto 4 PES,

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

rozwoju ekonomii społecznej	poprzez informowanie o aktualnych konkursach i dofinansowaniach. Organizowano spotkania doradcze prowadzone przez pracownika Biura Promocji i Komunikacji Społecznej. 2022 - Wspierano lokalne organizacje oraz grupy nieformalne w zakresie doradztwa przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie zadań w konkursach podczas dyżurów doradczych prowadzonych przez CUS w Rawiczu. Informowano o aktualnych konkursach i dofinansowaniach poprzez wydawanie Newslettera przez CUS w Rawiczu. 2023 - Wspierano lokalne organizacje oraz grupy nieformalne w zakresie doradztwa przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie zadań w konkursach podczas dyżurów doradczych prowadzonych w CWES. Informowano o aktualnych konkursach i dofinansowaniach poprzez wydawanie Newslettera przez CUS w Rawiczu oraz organizowanie „Wtorków z funduszami dla NGO” w ramach CWES. 2024 - Wspieranie lokalnych organizacji oraz grup nieformalnych w zakresie doradztwa przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie ofert w konkursach podczas dyżurów doradczych prowadzonych w CWES. Udzielanie wsparcia przy rozliczaniu projektów. Informowanie o aktualnych konkursach i dofinansowaniach poprzez wydanie Newslettera przez CUS w Rawiczu oraz organizowanie „Kawiarenek NGO” w ramach CWES.
Rozwój systemu monitorowania ES w Gminie Rawicz	2021-2024 - Stały monitoring Programu w zakresie współpracy z PES. Bieżąca analiza potencjału i potrzeb PES.
Wzmocnienie współpracy Gminy i jej instytucji wspierających z Powiatowym Urzędem Pracy	2021 - Podpisano z PUP porozumienie o współpracy w zakresie prowadzenia spotkań i szkoleń przez doradcę zawodowego dla uczestników Klubu Integracji Społecznej. Koordynowano działania w zakresie dostępnych instrumentów wsparcia na rzecz ekonomii społecznej. 2022-2024 - Nadal funkcjonuje porozumienie z PUP o współpracy w zakresie prowadzenia spotkań i szkoleń przez doradcę zawodowego dla uczestników Klubu Integracji Społecznej. Koordynowano działania w zakresie dostępnych instrumentów wsparcia na rzecz ekonomii społecznej.

4. Analiza SWOT

Słabe strony	Mocne strony
– słabość PES pod względem organizacyjno - technicznym, kadrowym i merytorycznym, – niedostateczny stan majątkowy PES, – brak wiedzy o podmiotach trwale wspierających PES działających na terenie gminy, – uzależnienie prowadzenia działań przez PES od środków publicznych, – niski poziom kompetencji pracowniczych i społecznych osób wchodzących w skład lub tworzących PS, – nieinnowacyjne obszary działalności PS, – zjawisko występowania postawy roszczeniowej osób wchodzących w skład lub tworzących PES, – źle prowadzona promocja lub jej brak, – brak działań marketingowych (niewłaściwe lub brak wykorzystania instrumentów i narzędzi marketingowych), – brak współpracy w ramach poszczególnych elementów sektora ES, – brak gotowości do tworzenia i włączania się do partnerstw trójsektorowych, – brak doświadczenia w tworzeniu spółdzielni socjalnych osób prawnych, – niewystarczająca umiejętność pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na tworzenie i rozwój przedsiębiorstw społecznych, – problemy z utrzymaniem płynności finansowej.	– możliwość wyboru formy prawnej dopasowanej do potrzeb zakładających PES, – dobre praktyki ekonomii społecznej w regionie, – duża liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w gminie, – istnienie doświadczonego podmiotu wspierającego akredytowanego OWES w regionie, – tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze ES, – rosnąca liczba osób przeszkolonych i aktywizowanych, w tym liderów lokalnych, – doświadczenie w tworzeniu spółdzielni socjalnych, – doświadczenie w tworzeniu PES, – wzrost wiedzy i kompetencji społecznych w wyniku aktywności w PES, – możliwość prowadzenia przez PES działalności w obszarze usług niszowych, mniej opłacalnych dla biznesu, – stosowanie klauzul społecznych, – prowadzenie Punktu Wsparcia Ekonomii Społecznej (wsparcie merytoryczne PES), – utworzenie CUS i jego rola w koordynacji działań z zakresu ekonomii społecznej.
Zagrożenia	Szanse
– niska jakość kapitału społecznego i zaufania społecznego, – niewystarczające wsparcie sektora publicznego i prywatnego dla NGO i PES, – niski poziom współpracy między PES, – mała wiedza społeczeństwa nt. ES, – negatywne postrzeganie ES i PES, – stereotypowe postrzeganie jakości usług i produktów PES, – niewystarczające wsparcie rozwoju umiejętności i wiedzy liderów ES – bariery formalno-prawne i biurokratyzowanie tworzenia i funkcjonowania PES, – stosowanie zbyt ostrych kryteriów	– uwzględnienie ES w strategiach rozwoju gminy, – popularyzacja ES zarówno w gminie, jak i w regionie, – wzrost zainteresowania środowisk akademickich zagadnieniami ES w aspekcie badawczym i edukacyjnym (powstają programy kształcenia w zakresie ES), – dostępność zróżnicowanych dobrych praktyk ES możliwych do zastosowania (implementacji) w gminie, – aktywizująca polityka społeczna, – zmiana modelu polityki społecznej, – wzrost świadomości nt. ES wśród podmiotów publicznych,

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

dostępności do instrumentów inżynierii finansowej wspierającej PES, nieuwzględnianie zagadnień ES w lokalnych dokumentach strategicznych, – niedostosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych do możliwości ich stosowania, obawa przed stosowaniem klauzul społecznych	– dostępność środków na wsparcie ES, – wzrost popularności produktów, usług opartych na zasobach lokalnych, – zwiększenie potencjału organizacyjnego i absorpcyjnego podmiotów oraz instytucji wspierających ES, – realizacja projektów dot. sieciowania PES, – zwiększenie świadomości i aktywności społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie, – rozwój sektora usług w gminie, – rosnąca świadomość konsumencka, – uzyskanie statusu OPP (darowizny, 1,5% podatku), – budowanie partnerstw PES z JST i biznesem
---	---

IV. Cele i rezultaty Gminnego Programu rozwoju ekonomii społecznej na lata 2026–2030.

Priorytety i działania

Cel główny: Zwiększenie roli ekonomii społecznej i solidarnej w rozwoju społeczno - gospodarczym Gminy Rawicz.

Priorytet I: Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej oraz zwiększanie ich odporności na negatywny wpływ czynników zewnętrznych, w tym złej sytuacji gospodarczo-ekonomicznej JST.

Poszerzenie wiedzy na temat ekonomii społecznej i korzyści dla wspólnot lokalnych wynikających z jej rozwoju na wszystkich poziomach: samorządowym, biznesu, podmiotów ekonomii społecznej, mieszkańców Gminy.

1. Cele szczegółowe w obszarze priorytetu I:

- 1) Wzrost wiedzy, rozwój systemów informacji o ekonomii społecznej mieszkańców Gminy
- 2) Zwiększenie wiedzy NGO w zakresie ekonomii społecznej.
- 3) Zwiększenie skali i efektywności współpracy PES z JST i biznesem.

Cel 1) Wzrost wiedzy, rozwój systemów informacji o ekonomii społecznej mieszkańców Gminy

Działanie 1

Włączenie tematyki ekonomii społecznej do edukacji formalnej poprzez m.in.: edukację w szkołach (włączenie elementów dotyczących ekonomii społecznej w zajęcia dot. przedsiębiorczości/WOS, wprowadzenie ich na lekcje wychowawcze i do ścieżek dydaktycznych oraz projektów edukacyjnych).

Działanie 2

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Organizacja warsztatów, szkoleń, w tym wewnętrznych dla członków organizacji, konferencji, targów przedsiębiorczości społecznej i targów pracy, spotkań z mieszkańcami, zebrań, sesji mający na celu upowszechnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej.

Działanie 3

Udostępnienie wiedzy i informacji na temat ekonomii społecznej mieszkańcom Gminy, m.in. poprzez: stworzenie bazy danych na temat podmiotów ekonomii społecznej, publikacja w „Banku Informacji” na rok 2026, prowadzenie zakładki ekonomii społecznej na stronie gminnej i stronie CUS w Rawiczu, bieżąca wymiana informacji pomiędzy różnym i podmiotami ekonomii społecznej, działalność „Kawiarenki NGO”.

Działanie 4

Upowszechnianie dobrych praktyk, promocja idei ekonomii społecznej, m.in. poprzez organizację konkursów na najlepsze działania w sferze ekonomii społecznej, kampanie promocyjne. Organizacja konkursu Rawicki Lider NGO.

Cel 2) Zwiększenie wiedzy NGO w zakresie ekonomii społecznej.

Działanie 1

Organizowanie szkoleń, spotkań i innych form wymiany informacji pomiędzy organizacjami pozarządowymi a podmiotami społecznymi mającymi na celu zwiększenie wiedzy organizacji pozarządowych w gminie na temat ES i możliwości działania w tym obszarze.

Działanie 2

Inicjowanie i wspieranie współpracy podmiotów ES, m.in. przez promocję przykładów współpracy, wizyty studyjne.

Działanie 3

Prowadzenie Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej przy CUS w Rawiczu.

Cel 3) Zwiększenie skali i efektywności współpracy PES z JST i biznesem.

Działanie 1

Zawiązanie partnerstwa publiczno - społecznego w celu realizacji usług społecznych w tym z zakresu deinstytucjonalizacji.

Działanie 2

Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej poprzez m.in. wspieranie idei przedsiębiorczości społecznej w codziennych działaniach, wzrost skłonności do zakupów w PES (wśród instytucji publicznych i firm), wzrost zainteresowania kooperacją z PES, stosowanie klauzul społecznych.

Działanie 3

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Zlecanie usług realizowanych w ramach programów i projektów organizacjom pozarządowym działającym na terenie Gminy Rawicz.

Działanie 4

Zwiększenie wiedzy przedstawicieli samorządu terytorialnego i biznesu na temat ekonomii społecznej, m.in. poprzez organizację szkoleń, spotkań informacyjnych, seminariów, targów ekonomii społecznej i targów pracy.

Priorytet II. Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych i instytucji społecznych, w tym podmiotów działających w zakresie bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania skutkom sytuacji kryzysowych oraz organizacji mogących przejąć zadania własne samorządu z zakresu realizacji usług społecznych.

Dążenie do osiągnięcia przez podmioty ekonomii społecznej pozycji partnera w rozwoju Gminy

1. Cele szczegółowe w obszarze priorytetu II:

- 1) Zwiększenie liczby podmiotów ekonomii społecznej.
- 2) Usamodzielnienie się podmiotów ekonomii społecznej i podniesienie jakości działań.

Cel 1) Zwiększenie liczby podmiotów ekonomii społecznej.

Działanie 1

Stymulowanie powstawania nowych PES poprzez m.in.: edukację ekonomiczną liderów społecznych (warsztaty, wizyty studyjne), doradztwo w tworzeniu przedsiębiorstw społecznych (pomoc prawna, doradztwo biznesowe dla liderów, doradztwo na temat możliwości uzyskania dofinansowania na utworzenie przedsiębiorstwa społecznego).

Działanie 2

Identyfikowanie nisz rynkowych możliwych do zagospodarowania przez podmioty ekonomii społecznej, mające na celu zwiększenie obecności ekonomii społecznej w przestrzeni publicznej.

Działanie 3

Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowaniu działalności ekonomicznej, m.in. poprzez szkolenia, spotkania z przedsiębiorstwami społecznymi, doradztwo.

Cel 2) Usamodzielnienie się podmiotów ekonomii społecznej i podniesienie jakości działań.

Działanie 1

Wspieranie rozwoju działających podmiotów ekonomii społecznej, m.in. poprzez szkolenia w zakresie zarządzania, wsparcie w przygotowywaniu strategii rozwoju organizacji, stałe doradztwo biznesowe, wsparcie w postaci staży, wymianę doświadczeń z przedsiębiorstwami społecznymi w kraju i za granicą.

Działanie 2

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Kategoryzacja oraz znakowanie certyfikowanych produktów przedsiębiorczości społecznej i ich standaryzacji.

Działanie 3

Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej, m.in. poprzez promowanie zakupu usług i produktów od lokalnych przedsiębiorstw społecznych, stosowania zasad społecznych zamówień publicznych (klausule społeczne), zlecanie usług społecznych PES.

Działanie 4

Wymiana doświadczeń na poziomie gminnym, regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym w zakresie jakości produktów i usług przedsiębiorczości społecznej, sposobów ich dystrybucji i promocji.

Priorytet III. Poprawa poziomu koordynacji działań podmiotów ekonomii społecznej w Gminie Rawicz.

Działania na rzecz spójności systemu wsparcia ekonomii społecznej w powiecie rawickim.

1. Cele szczegółowe w obszarze priorytetu III:

- 1) Zwiększenie wiedzy na temat źródeł finansowania rozwoju ekonomii społecznej.
- 2) Rozwój systemu monitorowania ekonomii społecznej w gminie Rawicz.
- 3) Wzmocnienie współpracy Gminy i jej instytucji wspierających z Powiatowym Urzędem Pracy.

Cel 1) Zwiększenie wiedzy na temat źródeł finansowania rozwoju ekonomii społecznej.

Działanie 1

Działalność informacyjna Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej na temat możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych w tym z EFS na rozwój ekonomii społecznej. Stworzenie „źródła wiedzy” na temat możliwości pozyskania środków zewnętrznych w dedykowanym portalu w mediach społecznościowych.

Działanie 2

Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych poprzez m.in.: udzielanie specjalistycznego doradztwa na temat możliwości uzyskania dofinansowania, pomoc w opracowaniu wniosku, informowanie o aktualnych konkursach w ramach działalności Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Cel 2) Rozwój systemu monitorowania ekonomii społecznej w Gminie Rawicz

Działanie 1

Stałe monitorowanie i ocena działalności wspierającej w gminie Rawicz ekonomię społeczną w tym monitoring programu współpracy z PES.

Działanie 2

Systematyczne zbieranie i analizowanie danych przez CWES na temat potencjału i potrzeb Podmiotów Ekonomii Społecznej.

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Cel 3) Wzmocnienie współpracy Gminy i jej instytucji wspierających z Powiatowym Urzędem Pracy w Rawiczu.

Działanie 1

Budowanie płaszczyzn współpracy Gminy z PUP w tym inicjowanie i zawieranie partnerstw lokalnych na rzecz świadczenia usług społecznych przez PES.

Działanie 2

Wspólna organizacja działań promujących ideę ekonomii społecznej, m.in. poprzez organizację konkursów na najlepiej działający podmiot ekonomii społecznej, wizualizację dobrych praktyk.

Działanie 3

Wymiana informacji na temat instrumentów wsparcia na rzecz ekonomii społecznej.

V. Podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań.

Skuteczna realizacja niniejszego programu wymagać będzie współpracy i wymiany informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację, a mianowicie:

- Urzędem Miejskim Gminy Rawicz,
- Centrum Usług Społecznych w Gminie Rawicz,
- samorządem gminnym i samorządem powiatu rawickiego oraz jego jednostkami podległymi (Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie),
- ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej,
- podmiotami ekonomii społecznej,
- otoczeniem ekonomii społecznej,
- szkołami,
- mediami lokalnymi i regionalnymi.

Główną rolę w procesie zarządzania Gminnym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej odgrywać będzie Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej prowadzony przez Centrum Usług Społecznych w Rawiczu, którego zadaniem będzie m.in.:

- opracowywanie rocznych dokumentów programowych rozwoju ekonomii społecznej - koordynacja, udział w realizacji, monitoring i ewaluacja Programu,
- wsparcie merytoryczne i finansowe w tworzeniu lub prowadzeniu przedsiębiorstwa społecznego oraz innych podmiotów ekonomii społecznej,
- włączanie jak największej liczby organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych do działań obywatelskich, między innymi poprzez regranting,
- włączanie organizacji pozarządowych do działań związanych z rozwijaniem polityki społecznej przez ich udział w konsultacjach, diagnozie problemów społecznych i lokalnych, diagnozie potencjałów i potrzeb w zakresie usług społecznych, tworzeniu programów, ocenie osiągnięć, wymiany doświadczeń,
- wsparcie już działających oraz przygotowanie i aktywizacja nowych liderów lokalnych,

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

- wsparcie istniejących partnerstw lokalnych oraz upowszechnianie idei partnerstwa i pomoc w tworzeniu kolejnych partnerstw.

VI. Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030.

Elementem niezbędnym prawidłowo realizowanego Programu jest wypracowanie odpowiedniej koncepcji systemu monitorowania oraz ewaluacji. Dane gromadzone w procesie monitoringu wykorzystywane będą do ewaluacji Programu.

Monitoring Programu, służyć ma obserwacji i analizowaniu kierunków rozwoju. Oznaczać będzie gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie zebranych informacji.

Z kolei ewaluacja obejmować będzie ocenę rezultatów realizacji poszczególnych elementów Programu. Ewaluacja dostarcza wiarygodnych i przydatnych informacji pozwalających na ocenę zrealizowanych działań i zaplanowanie zmian.

Ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez:

- 1) raportowanie i ocenę postępu założeń Programu, ujętym w corocznym raporcie (sprawozdaniu) z realizacji zadań Programu wraz z oceną realizacji wskaźników, składanym Radzie Miejskiej Gminy Rawicz, w terminie do 31 marca każdego roku kalendarzowego.
- 2) okresowe raporty, w zależności od potrzeb.

Ewaluacji podlegają:

- 1) dostępność usług,
- 2) stopień realizacji priorytetów.

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu i ewaluacji będzie Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej, przy wsparciu wszystkich podmiotów, wskazanych jako realizatorzy danego zadania.

PRIORYTET I Budowanie wsparcia dla ekonomii społecznej				
Rezultaty priorytetu	Działania prowadzone w ramach realizacji priorytetu	Wskaźniki priorytetu	Sposób pomiaru	Realizatorzy priorytetu
Wzrost wiedzy, rozwój systemów informacji o ekonomii społecznej mieszkańców Gminy.	1.1 Włączenie tematyki ekonomii społecznej do edukacji formalnej - edukacja w szkołach.	1.1 Liczba przeprowadzonych zajęć dydaktycznych na temat ekonomii społecznej.	1.1 Listy obecności, fotografie.	Urząd Miejski Gminy Rawicz, placówki

	1.2 Organizacja warsztatów, szkoleń, konferencji, targów przedsiębiorczości społecznej i targów pracy, spotkań z mieszkańcami, zebrań, sesji upowszechniających wiedzę na temat	1.2 Liczba zorganizowanych warsztatów, szkoleń, konferencji, targów przedsiębiorczości społecznej i targów pracy, spotkań z mieszkańcami, zebrań, sesji mających na celu upowszechnianie	1.2 Listy obecności, fotografie, raport z obserwacji	oświatowe
	2. Udostępnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej mieszkańcom Gminy.	2.1 Liczba utworzonych baz danych na temat ekonomii	2.1 Opublikowana baza danych.	
		2.2 Liczba publikacji na temat ekonomii społecznej zamieszczonych w Banku Informacji.	2.2 Zrzuty ekranu.	
		2.3 Liczba zorganizowanych kawiarenek społecznościowych	2.3 Listy obecności	
	3. Upowszechnianie dobrych praktyk oraz promocja idei ES, poprzez kampanie promocyjne i konkursy na działania w sferze ekonomii społecznej, kampanie promocyjne.	3.1 Liczba kampanii promujących ideę ES.	3.1 Raporty z obserwacji, materiały promocyjne fotografie.	
		3.2 Liczba przeprowadzonych konkursów na działania w sferze	3.2 Zgłoszenia konkursowe fotografie	
Zwiększenie wiedzy NGO w zakresie ekonomii społecznej.	1. Organizowanie szkoleń, tym wewnętrznych dla członków organizacji, spotkań i innych form wymiany informacji pomiędzy organizacjami pozarządowymi na temat	1. Liczba zorganizowanych szkoleń i spotkań dla PES.	1. Listy obecności, fotografie.	UMG, CUS

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

	2. Inicjowanie i wspieranie współpracy podmiotów ES poprzez promocję przykładów współpracy, wizyty studyjne.	2. Liczba zorganizowanych wizyt studyjnych, wraz z listą uczestników oraz liczbą podmiotów uczestniczących.	2. Listy obecności, fotografie.	
	3. Prowadzenie Punktu Wsparcia Ekonomii Społecznej w CUS i Mobilnego Punktu Wsparcia Ekonomii Społecznej w UMG Rawicz.	3. Liczba udzielonych konsultacji i poradnictwa w ramach prowadzonego Punktu Wsparcia ES w CUS i Mobilnego Punktu Wsparcia ES w UMG.	3. Listy obecności.	
Zwiększenie skali i efektywności współpracy PES z JST i biznesem.	1. Zawiązanie partnerstwa publiczno - społecznego w celu realizacji usług społecznych w tym z zakresu deinstytucjonalizacji.	1.1 Liczba związanych partnerstw.	1.1 Wykaz związanych partnerstw.	UMG, CUS
	2. Upowszechnianie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej.	2. Liczba zamówień, w których zastosowano klauzule społeczne.	2. Wykaz zamówień, w których zastosowano klauzule społeczne.	
	3. Zlecanie usług realizowanych w ramach programów i projektów przez JST organizacjom pozarządowym działającym na terenie Gminy Rawicz.	3. Liczba zleconych usług.	3. Wykaz zleconych usług.	
	4. Zwiększenie wiedzy przedstawicieli samorządu terytorialnego i biznesu na temat ekonomii społecznej.	4. Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów, spotkań mających na celu zwiększenie wiedzy na temat ES.	4. Listy obecności, fotografie.	
PRIORYTET II Rozwój działalności PES oraz tworzenie nowych				

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

Zwiększenie liczby podmiotów ekonomii społecznej.	1. Stymulowanie powstania nowych PES.	1. Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych, spotkań doradczych na temat tworzenia przedsiębiorstw społecznych.	1. Listy obecności, fotografie.	UMG, CUS.
	2. Identyfikowanie nisz rynkowych możliwych do zagospodarowania przez podmioty ES, mających na celu zwiększenie obecności ekonomii społecznej w przestrzeni publicznej.	2. Liczba przeprowadzonych badań z zakresu nisz rynkowych, możliwych do zagospodarowania przez podmioty ES.	2. Raport z przeprowadzonych badań.	
	3. Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowaniu działalności ekonomicznej.	3. Liczba zorganizowanych szkoleń, doradztwa, spotkań z przedsiębiorstwami społecznymi.	3. Listy obecności, fotografie	
Usamodzielnienie się podmiotów ekonomii społecznej i podniesienie jakości działań.	1. Wspieranie rozwoju działających podmiotów ES, m.in. poprzez szkolenia w zakresie zarządzania, wsparcie w zakresie tworzenia strategii rozwoju organizacji, stałe doradztwo biznesowe, wsparcie w postaci staży, wymianę doświadczeń z przedsiębiorstwami	1. Liczba zorganizowanych szkoleń w zakresie zarządzania, doradztwa biznesowego, wizyt studyjnych mających na celu wymianę doświadczeń.	1. Listy obecności, fotografie.	UMG, CUS.
	2. Kategoryzacja oraz znakowanie certyfikowanych produktów przedsiębiorczości społecznej i ich standaryzacji.	2. Liczba produktów przedsiębiorczości społecznej, które otrzymały certyfikat.	2. Wykaz produktów przedsiębiorczości społecznej, które otrzymały certyfikat.	

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

	3. Wsparcie podmiotów ES poprzez promowanie zakupów usług i produktów od lokalnych przedsiębiorstw społecznych, stosowanie zasad społecznych zamówień publicznych (klauzule społeczne), zlecanie usług społecznych PES.	3. Liczba usług zakupionych od lokalnych przedsiębiorstw społecznych, liczba zleconych usług PES, liczba zamówień, w których zastosowano klauzule społeczne.	3. Wykaz zakupionych od przedsiębiorstw społecznych, wykaz zleconych usług PES, wykaz zamówień, w których zastosowano klauzule społeczne.	
	4. Wymiana doświadczeń na poziomie gminnym, regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym w zakresie jakości produktów i usług przedsiębiorczości społecznej, sposobów ich dystrybucji i promocji	4. Liczba organizowanych spotkań dotyczących jakości produktów i usług przedsiębiorczości społecznej, sposobów ich dystrybucji i promocji.	4. Listy obecności, fotografie	
PRIORYTET III Poprawa poziomu koordynacji ekonomii społecznej w Gminie Rawicz				
Zwiększenie wiedzy na temat źródeł finansowania rozwoju ekonomii społecznej	1. Działalność informacyjna Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej na temat możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Stworzenie „źródła wiedzy” na temat możliwości pozyskania środków zewnętrznych w dedykowanym portalu w mediach społecznościowych.	1. Liczba udzielonych porad w CWES w CUS. 2. Stworzenie portalu informacyjnego.	1. Listy obecności 2. strona internetowa, portal społecznościowy.	UMG, CUS, PUP
	2. Wsparcie merytoryczne podmiotów ES w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych poprzez doradztwo.	2. Liczba przeprowadzonych szkoleń na temat pozyskiwania środków zewnętrznych.	2. Listy obecności, fotografie.	
Rozwój systemu monitorowania ES w Gminie Rawicz	1. Stałe monitorowanie i ocena działalności wspierającej w Gminie Rawicz ES, w tym monitoring Programu Współpracy z PES.	1. Liczba sporządzonych raportów z realizacji programu.	1. Raport z realizacji programu.	

Gminny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030

	2. Systematyczne zbieranie i analizowanie danych przez PWES i MPWES na temat potencjału i potrzeb podmiotów ES.	2. Liczba przeprowadzonych badań i analiz.	2. Raport z badań.
Wzmocnienie współpracy Gminy i jej instytucji wspierających z Powiatowym Urzędem Pracy	1. Budowanie płaszczyzn współpracy Gminy z PUP w tym inicjowanie i zawieranie partnerstw lokalnych na rzecz świadczenia usług społecznych przez PES.	1. Liczba zawartych partnerstw lokalnych na rzecz świadczenia usług społecznych przez PES.	1. Wykaz zawartych partnerstw.
	2. Wspólna organizacja działań promujących ideę ekonomii społecznej, m.in. poprzez organizację konkursów na najlepiej działający podmiot ekonomii społecznej, wizualizację dobrych praktyk.	2. Liczba zorganizowanych konkursów na najlepiej działających podmiotów ekonomii społecznej	2. Wykaz zorganizowanych konkursów, formularze zgłoszeniowe
	3. Wymiana informacji na temat instrumentów wsparcia ES	3. Liczba zorganizowanych spotkań na temat instrumentów wsparcia ES.	3. Listy obecności, fotografie

VII. Plan finansowy Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030.

Podstawowe źródła finansowania Gminnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2026-2030 stanowić będą:

- budżet Gminy,
- środki Unii Europejskiej (UE), w szczególności: z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS+) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- fundusze krajowe,
- środki prywatne i grantowe.

